

Список використаних джерел:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с.
2. Кураков Л.П., Кураков В.Л. Словарь-справочник по экономике. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Гелиос АРВ, 1999. – 464 с.
3. Філіпенко А.С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку: Монографія. – К.: Знання України, 2002. – 190 с.
4. Lim L. Free Market Fancies: Hong Kong, Singapore, and the Asian Financial Crisis // The Politics of the Asian Economic Crisis. – Ithaca and London: Cornell University Press. – 1999. – P. 101–115.
5. Kaminsky G., Reinhart C. The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance-of-Payments Problems. International Finance Discussion Paper № 544. – Board of Governors of the Federal Reserve System., 1996. – 28 p.
6. Сніжко О.В. Зовнішньоекономічна рівновага та стійкість фінансової системи: до проблеми визначення взаємозв'язку // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка
7. World Development Indicators Database (<http://publications.worldbank.org/WDI/>).
8. Baer W., Nazmi N. Privatization and restructuring of banks in Brazil // The Quarterly Review of Economics and Finance. – 2000. – Vol. 40. – P. 3–24.
9. Carree M. A hazard rate analysis of Russian commercial banks in the period 1994–1997 // Economic Systems. – 2003. – Vol. 27, № 3. – P. 255–269.
10. Ganey G. The Bulgarian Currency Crisis of 1996–1997 // The Episodes of Currency Crises in the European Transition Economies / M. Dabrowski (ed.). CASE Report № 40. – Warsaw: Center for Social and Economic Research, 2001. – P. 7–22.

УДК 339.91 + 332+ 72.01

ГАЛЬПЕРІНА Л.П.,
Інститут міжнародних відносин НАУ,
кафедра міжнародних економічних відносин
і бізнесу, к.е.н., доц.

ПОЛІПШЕННЯ СТАНУ УРБОВОКІЛЛЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ІНТЕГРОВАНІХ КОНЦЕПЦІЙ РОЗВИТКУ МІСТ

Анотація. Розглянуто умови поліпшення стану урбововкілля з використанням успішного досвіду ФРН та США щодо реалізації інтегрованих концепцій розвитку міст.

Ключові слова: екологія міст, екологічний чинник, санация, енергозбереження, сталий розвиток.

Аннотация. Рассмотрены условия улучшения состояния урбоэкологии с использованием успешного опыта ФРГ и США по реализации интегрированных концепций развития городов.

Ключевые слова: экологический фактор, санация, энергосбережение, устойчивое развитие.

Annotation. The conditions improve urboenvironment using the successful experience of Germany and the United States to implement integrated urban development concepts.

Keywords: ecology of cities, environmental factors, sanitation, energy, sustainable development.

Актуальність дослідження та постановка проблеми. Сучасні погляди на сталий розвиток в Україні охоплюють широке коло питань збереження навколишнього середовища, серед яких регулятивні питання, зокрема особливої актуальності набуває удосконалення державної політики у вирішенні екологічних проблем розвитку міст. Важливим кроком при цьому є розробка Стратегії національної екологічної політики України на період до 2020-ого року. Стратегія охоплює усі важливі аспекти природоохоронної та ресурсозберігаючої діяльності. Зокрема це осучаснення та адаптація українського екологічного законодавства до європейських стандартів; активний розвиток в Україні екологічно орієнтованого бізнесу; економічне стимулювання природоохоронної діяльності; підвищення ефективності використання бюджетних та позабюджетних екологічних видатків. Глобальним завданням, яке має виконати Стратегія, є підсилення ролі економічних інструментів у екологічному управлінні та розвиток інститутів практичної реалізації екологічної політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Управління екологією у містах є невід'ємною складовою сталого розвитку. Ця проблематика широко висвітлена в наукових публікаціях, зокрема в працях Галушкіної Т., Данилишина Б., Долішнього М., Варналія З., Жарової Л., Харічкова С., Хлобистова Є. та ін. Разом із тим поліпшення стану урбововкілля з використанням зарубіжного досвіду інтегрованих концепцій розвитку міст у вирішенні екологічних проблем розвитку міста не набули достатнього розгляду.

Мета статті полягає у розробці напрямів поліпшення стану урбововкілля з використанням зарубіжного досвіду інтегрованих концепцій розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відзначалося на економічних самітах у Давосі в 2007-2011 роках, сучасна цивілізація має конфлікт між обсягами виробництва та екологією, що, по суті, є загрозою її існування. Зокрема, ця проблема обговорювалась на сесії Всесвітнього економічного форуму за участі В.Януковича [1]. Ще в 90-х роках минулого століття було введено поняття "сталий розвиток - sustainable development". Зокрема, в термін "сталий розвиток" розглядається як розвиток, при якому задовольняються потреби в сьогоденні, не вступаючи в компроміс зі здатністю майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби, і який характеризує гармонічний, збалансований, безконфліктний прогрес всієї нашої цивілізації, окремих країн або їхніх груп [2]. При цьому в процесі інноваційного, інтенсивного (але не екстенсивного) економічного розвитку країн одночасно позитивно вирішується комплекс проблем збереження навколишнього середовища, ліквідація експлуатації, бідності, всіх видів дискримінації. Сталий розвиток – це керований розвиток, основою якого є системний підхід і сучасні інформаційні технології, які дозволяють швидко моделювати, аналізувати, прогнозувати результати різних варіантів розвитку, вибирати та реалізовувати найбільш оптимальні з них. Звичайно ж, для забезпечення сталого розвитку суспільства повинні бути створені відповідні умови функціонування всіх його підсистем, серед яких однією з найважливіших є поліпшення стану ґрунтової оболонки.

На сьогодні саме міста створюють основні екологічні проблеми, які великою мірою відображають майже всі екологічні проблеми України. Особливо це стосується міст, які стрімко розвиваються і цей розвиток не супроводжується відповідними природоохоронними заходами. Такий стан пов'язаний із загальносуспільними проблемами нашої молоді держави, яка цілеспрямовано прямує до європейської інтеграції, що у свою чергу є поштовхом до запровадження сучасних механізмів сталого розвитку.

Причиною екологічних негараздів міст є застарілі й недосконалі технології виробництва, неефективне використання палива, відсутність енергозберігаючих технологій, у тому числі у будівництві та житлово-комунальному господарстві, викиди автотранспорту, які є основним джерелом забруднення повітря в містах, зношена система водопостачання і водовідведення, накопичення значних обсягів відходів та практична відсутність масштабних заходів щодо їх утилізації, погане функціонування очисних споруд, недосконалість транспортних розв'язок. Сучасною проблемою столиці та інших міст-мільйонерів є висока щільність забудови. Київ за останні десять років змінився кардинально: окрім статусу зеленого "міста каштанів", столиця України отримала ще один — найбрудніше за екологічними показниками місто Європи. Цей факт минулого року констатували на Конференції ООН зі зміни клімату. Кияни потерпають не лише від викидів автомобілями вуглекислого газу, забруднення водоймищ, якістю енергоспоживання та неналежної екологічної політики, а й від неприємних запахів, джерела яких є чи не в кожному районі столиці.

Іншою урбоекотичною проблемою останніх років є невідготовленість міст до наслідків зміни клімату, що супроводжується значним перевищенням звичайних значень сезонних температур, що накладається на зміну мікроклімату міст, з притаманним їм тепловим забрудненням, а також в результаті змін альbedo поверхонь, мікрорельєфу тощо. Погодні умови літнього періоду характеризуються високою температурою та відсутністю опадів на більшості території України, що сприяє підвищеному забрудненню навколишнього середовища і загостренню не лише екологічних, але і санітарних проблем. Це і забруднення атмосферного повітря внаслідок пожеж на торфовищах навколо міст, утворення стійкого смогу над великими містами, біологічне забруднення водних ресурсів внаслідок інтенсифікації «цвітіння води», підвищення росту та накопичення фітопланктону, розкладання органічних речовин, появи запахів (до 4-5 балів) та зменшення вмісту розчинного кисню (до 1-1,5 мг/дм³) зниження здатності до самоочищення, тощо.

Таким чином, нагальною необхідністю є впровадження безвідходних технологій; забезпечення централізації водопостачання та каналізації районів індивідуальної забудови; впровадження систем очищення зливних стоків з території міст; розвантаження від автотранспорту; реалізація питної води; утилізація відходів; введення штрафних санкцій за забруднення навколишнього середовища та суботників принесло помітний результат; інвентаризація зелених ділянок міста, знешкодження ядохімікатів та хімікатів. Однак це лише фрагментарно вирішує ту чи іншу проблему не забезпечуючи системного забезпечення екологічного розвитку міст.

Окреслені напрями не вичерпують всіх урбоекотичних проблем, однак свідчать про необхідність удосконалення регулятивних заходів щодо їх подолання. Одним із дієвих механізмів при цьому є застосування програмно-цільового методу. Про це свідчить позитивний досвід впровадження з високою ефективністю цього методу у ФРН, Швеції, Великобританії, США тощо. Програмно-цільові методи — це методи планування, алгоритмізації (програмування) та ефективної організації процесу розв'язання проблем і досягнення цілі (цілей). Вони передбачають послідовний перехід від виявлення проблем, потреб і цілей до визначення процесу їх реалізації, його технологічної насиченості та, відповідно, ресурсних запитів. Найбільший ефект вони забезпечують у рамках стратегічного планування — за наявності комплексних, взаємопов'язаних цілей і процесів, жорстких ресурсних обмежень, коли традиційні планово-координаційні методи не спрацьовують.

В Україні застосування програмно-цільового методу отримало розвиток після схвалення відповідної Концепції розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002 р. N 538-р. Зазначена Концепція визначає мету та основні принципи застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі [3]. Метою запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі є встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання, що особливо актуально стосовно природоохоронних заходів, де подекуди виділені державою кошти використовувались не за призначенням.

Запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі спрямоване на: забезпечення прозорості бюджетного процесу, що чітко визначає цілі і завдання, на досягнення яких витрачаються бюджетні кошти, підвищення рівня контролю за результатами виконання бюджетних програм; забезпечення за результатами виконання бюджету здійснення оцінки діяльності учасників бюджетного процесу щодо досягнення поставлених цілей та виконання завдань, а також проведення аналізу причин неефективного виконання бюджетних програм; упорядкування організації діяльності головного розпорядника бюджетних коштів щодо формування і виконання бюджетних програм шляхом чіткого розмежування відповідальності за реалізацію кожної бюджетної програми між визначеними головним розпорядником бюджетних коштів відповідальними виконавцями бюджетних програм; посилення відповідальності головного розпорядника бюджетних коштів. Однак програмно-цільвий метод стає дієвим інструментом державного управління лише за умови використання його в контексті національних пріоритетів окреслених в стратегічних планах держави. Таке стратегічне планування повинно впроваджуватись на всіх рівнях державного управління, при цьому зберігати індикативний, а не директивний характер взірця радянських часів.

Розробка і втілення прогресивних технологій управління бюджетними ресурсами в Україні реалізується у рамках проекту «Реформа місцевих бюджетів в Україні» (РМБУ), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється RTI Int. На початок 2007 року до співпраці з РМБУ приєдналися 85 міст України, 82 з них вже затвердили бюджети за ПЦМ паралельно із постатейним методом. Однак цей процес відбувається повільно, навіть столичний бюджет переходить на програмно-цільові засади фінансування усіх напрямків і всіх видатків, які є в міському бюджеті лише з 2011 р.

Сьогодні, коли Україна йде шляхом модернізації економічного устрою, а різні галузі її промисловості відчують на собі негативні наслідки нестабільності світової фінансової системи, для нашої країни як ніколи великого значення набуває постановка нових цілей її життєзабезпечення та інфраструктурної модернізації, формування у людей інноваційного типу мислення. Необхідною умовою розбудови територій у сучасних умовах є також інтенсифікація міжнародного співробітництва, орієнтація на випереджальну діяльність: визначення проблем, з якими наша економіка ще зіткнеться в майбутньому та пошук шляхів їх системного вирішення [4, с.34].

Необхідність в жорсткіших природоохоронних обмеженнях, все зростаюча вартість землі і води, обмеженість енергоресурсів, відсутність чіткої політики (технологічної) щодо розвитку енергетики, відсутність фінансових засобів на екологічні заходи - все це свідчить про доцільність перегляду існуючої концепції розвитку енергетики України. Перераховані вище міркування говорять про необхідність невідкладного прийняття неординарних заходів і формування нової сучасної стратегії розвитку міст, у максимальній мірі з огляду на економічні, політичні, соціальні, географічні, територіальні особливості України. При цьому пропонувані рішення не повинні вимагати надмірних одномоментних капітальних вкладень, порівняно швидко давати реальну віддачу, орієнтуватися на найбільш передові технології.

З появою нових конкурентоспроможних технологій виробітку енергії, у світі почалося досить агресивне втручання так званої "зеленої" енергетики (заснованої на поновлюваних джерелах енергії) в енергозабезпечення потреб людства. При цьому, чітко простежується стійка динаміка зниження як капітальних, так і експлуатаційних витрат, пов'язаних із застосуванням альтернативної енергетики, що вигідно відрізняє її від традиційної. Крім цього, паралельно з'явилися і стрімко розвиваються нові ефективні джерела малої енергетики, засновані на традиційних технологіях, але мають високі показники використання первинного органічного палива, що, як наслідок, не тільки забезпечують його економію, але й сприяють меншому негативному впливу на екологію.

Незалежно від того, як скоро залишиться позаду крупномасштабна централізована модель електроенергетики як беззаперечний релікт ХХ століття, людство вже вступило в період створення децентралізованих систем, які в більшості випадків виявляються економічно й екологічно привабливіші. Безумовно, найближче майбутнє світу за інтегрованими системами енергопостачання споживачів, оскільки протягом значного періоду часу будуть одночасно співіснувати як централізовані, так і децентралізовані системи, з поступовим розширенням останніх. І сьогодні винятково важливим завданням є створити таке "співіснування" безконфліктним, гармонічним і максимально ефективним.

У зв'язку з цим в Європейському Союзі прийнята нова платформа енергозабезпечення - European Technology Platform SmartGrids [5], що базується на перевагах зазначених систем енергопостачання, які є найбільш вигідними для забезпечення енергоспоживання з позицій безпеки, надійності (безперебійності), якості постачання енергії і надання енергетичних послуг, доступних за ціною і привабливих за екологічними наслідками (у першу чергу щодо викидів CO₂) – інтегрованих систем, з наступним збільшенням їхньої частки заснованої на розосередженій (в тім числі альтернативній) генерації. Рішення даного завдання розглядається як фундамент для досягнення глобальної мети - забезпечення стабільного розвитку суспільства, що гарантує сталий ріст економіки, рівня життя населення, захист навколишнього середовища.

Більшість природоохоронних законів у США спрямовані тільки на контроль за викидами потенційно шкідливих відходів в атмосферу та воду, а не на обмеження контакту людей з цими забруднювачами. Таке акцентування уваги на самих випадках, а не на їхньому впливові на людей, демонструє нерозуміння того факту, що токсичні речовини шкідливі для здоров'я тільки в разі їх контакту з організмом. Існують три проблемні напрями боротьби проти токсичного забруднення екологічного середовища. Це, по-перше боротьба із

курінням, по-друге, зниження шкідливого впливу автомобільного міського транспорту та по-третє, господарський напрям.

Інтегровані концепції об'єднують часткові концепції: енергоефективність, розвиток міських районів, житлове господарство, залучення мешканців, фінансування та реалізація. Вони беруть свій початок у сфері енергетичної санації і впливають на житловий простір. Інтегровані концепції - це цілісні концепції розвитку міст при розробці яких у центрі уваги: енергетична санація будівель, питання житлового господарства, соціальні та містобудівні питання; посилення охорони клімату та зниження обсягу викидів CO₂; використання відновлюваних джерел енергії; збереження та створення місцевих робочих місць; нижчі витрати на опалення; покращення житлового комфорту; перспективне теплопостачання; підвищення вартості житлового кварталу. Застосування інтегрованих концепцій розвитку міст сприяє вирішенню екологічних проблем.

Зарубіжний досвід інтегрованих концепцій розвитку міст свідчить про потребу організації руху автотранспорту і пішоходів, створення зелених зон, проведення санації та енергозбереження на основі реконструкції житлового фонду. Світове технічне співтовариство визнає, що використовувані сьогодні принципи організації енергопостачання не забезпечують вирішення завдань, які ставить перед людством XXI століття. Нова ідеологія побудови і функціонування електричних мереж, звичайно ж, зажадає більших інвестицій, повинна реалізовуватися послідовно, але одночасно по декількох паралельних і ретельно скоординованих напрямках: розвиток нових альтернативних і традиційних технологій генерації і акумулювання енергії; удосконалювання структури і методів управління діючими електричними мережами з урахуванням широкої інтеграції в них джерел розосередженої генерації; створення і впровадження нових комунікаційних технологій для багатобічного обміну інформацією між виробниками електроенергії, розподільчими компаніями і споживачами: так звана удосконалена інфраструктура вимірів - Advanced Metering Infrastructure (AMI), WEB і BPL - PLC технології; розробка принципово нових технічних і програмних засобів захисту і автоматизації електричних мереж; удосконалення регуляторної і тарифної політики в напрямку реалізації операцій купівлі-продажу енергії і інших видів сервісу в реальному часі; реформування енергоринку з метою його подальшої лібералізації. Реалізація зазначених етапів трансформації енергетичного сектору вимагає постановки і рішення великої групи технічних, економічних, організаційних завдань, більшість з яких раніше у світовій практиці майже не розглядалися.

Підвищення енергоефективності вимагає істотного прискорення процесів автоматизації обліку споживання електричної енергії, повного виключення в перспективі ручного знімання показів лічильників. Більше того, заміна систем автоматичного зчитування показів вимірювального приладу (AMR) на вдосконалену інфраструктуру вимірів (AMI), дозволить розширити функціональні можливості системи за допомогою використання загальних апаратних засобів і єдиної архітектури програмного забезпечення, здатних збирати дані і передавати їх іншим системам. Крім цього, зазначена технологія також використовується для пересилання інформації через мережу у зворотному напрямку, тобто до вимірювальних приладів для ініціювання збору додаткових даних, контролю стану електроустаткування, оновлення математичного забезпечення.

При реалізації інтегрованих концепцій розвитку міст енергетична санація фінансово забезпечена, орієнтована на орендарів, узгоджена з важливими партнерами; стандарт теплоізоляції оболонки будівлі перевищує стандарт, прийнятий для нових будівель; покращене теплозабезпечення завдяки когенерації та тепловим насосам; надлишки, що утворюються завдяки відновлюваній енергії, використовуються для зарядної станції для електромобілів; система енергоменеджменту візуалізує енерговитрати для орендарів; модернізація, орієнтована на цільові групи (різні ступені енергозаощадження, різне планування приміщень, частково орендна плата із включеною оплатою опалення); витрати та економія від кожного заходу розраховуються окремо, фінансуються та рефінансуються довгостроково, вони забезпечені заходами підтримки; важливі учасники процесу у мікрорайоні співпрацюють, виробники та споживачі узгоджують дії між собою. Успішним є досвід ФРН щодо проведення конкурсів інтегрованих концепцій розвитку міст, які допомагають реалізувати зазначені у концепціях цілі.

Для найбільш раціонального використання ресурсів, спрямованих на реформування енергетичної галузі, по суті потрібна розробка і реалізація декількох тісно ідеологічно та технологічно узгоджених проектів, пов'язаних з реконструкцією і розвитком діючих електричних мереж, допускаючи можливість появи в їхній структурі незалежних виробників енергії; створенням рекомендацій з оптимального використання альтернативних джерел енергії, враховуючи специфіку окремих регіонів; розробкою технічних засобів інтеграції розосередженої генерації в централізовані системи енергопостачання; створенням нових пристроїв захисту і автоматизації інтегрованих систем, інформаційного та програмного забезпечення для керування їхніми режимами.

З огляду на зарубіжний досвід інтегрованих концепцій розвитку міст важливість, разом з тим, складність, трудомісткість і тривалість їхнього впровадження, наявні реально в країні фінансові можливості, існуючу нормативно-правову базу ведеться розробка формування нової платформи енергозабезпечення України – елементу забезпечення сталого розвитку міст. Нова платформа енергетики сталого розвитку міст є типовою для умов будь-якого конкретного регіону. На першому етапі досліджень передбачається розгляд обмеженого кола джерел розосередженої генерації, оскільки ряд перспективних потенційних джерел (наприклад, таких як паливні осередки) ще не з'явився на ринку енергетичного устаткування України. Реалізація перерахованого

вище досить обмеженого кола завдань (в основному технічного характеру) вже потребує корекції низки діючих нормативних документів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Екологічні проблеми міст поки що не отримали належного вирішення ні на місцевому, ні на державному рівні. Міста інформують про відсутність достатнього фінансування екологічних потреб. Обмеженість фінансових ресурсів не дозволяють виконання повноважень в екологічній сфері, делегованих державою місцевим органам влади. Поряд із необхідністю перегляду податкової бази для збільшення власних доходів місцевих бюджетів, існує потреба у підвищенні ефективності та результативності використання наявних бюджетних ресурсів. Економічні можливості поліпшення екології міст нашої країни, кліматичні умови, законодавча база істотно відрізняються від аналогічних характеристик закордонних країн, що робить абсолютно неефективним безпосереднє копіювання або впровадження вироблених там рекомендацій і рішень. В сформованих умовах необхідно орієнтуватися на вітчизняні розробки, створені з урахуванням передового закордонного й власного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Сайт Всесвітнього економічного форуму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/>.
2. Згуровський М.З. Сталый розвиток у глобальному й регіональному вимірах: Аналіз за даними 2005 р. / М.З. Згуровський. - К.: НТУУ "КПІ", 2006. - 84 с.
3. Енергетична стратегія України на період до 2030 року / Інформаційно-аналітичний бюлетень "Відомості Мінпаливенерго України". Спеціальний випуск. - Київ, 2006.- 113 с.
4. Чайка В. Інноваційна модель розвитку як відповідь на виклики сучасності / В.Чайка // Економіст. – №7. липень. – 2010. – С.34-35.
5. European SmartGrids Technology Platform / European Commission. Directorate-General for Research Sustainable Energy System, EUR 22040 – 2006, 44pp.

УДК 330.101.8(045)

ГРУЩИНСЬКА Н.М.,
Інститут світової економіки
і міжнародних відносин НАН України, с.н.с.,
к.е.н., доц.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПОРТНО-ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. В статті розкриті особливості синергетичного ефекту в результаті впровадження експортно-інноваційної моделі спеціалізації національної економіки, визначено його доцільність та ефективність.

Ключові слова: синергія, економічний ефект, інноваційна модель, економічний розвиток, національна економіка, інноваційна активність

Аннотация. В статье раскрыты особенности синергического эффекта в результате внедрения экспортно - инновационной модели специализации национальной экономики, определено его целесообразность и эффективность.

Ключевые слова: синергия, экономический эффект, инновационная модель, экономическое развитие, национальная экономика, инновационная активность

Annotation. In the article the exposed features of synergistical effect as a result of introduction export - to the innovative model of specialization of national economy, certainly his expedience and efficiency.

Keywords: synergy, economic effect, innovative model, economic development, national economy, innovative activity

Вступ. Трансформаційні процеси в Україні вимагають змін в сутності моделі розвитку економіки, інноваційний фактор є необхідним та значимість його є безперечною [1, с.82]. Економічний розвиток України потребує певної реанімації та поступового оновлення. Існує три найтипівіші моделі відтворювального економічного процесу: (I) ресурсна модель без високотехнологічного виробництва (природні ресурси → виробництво → гроші); (II) інноваційна модель (трансформація грошей на дослідження в знання → трансформація знань у майстерність працівників та інновації → перетворення інновацій у товар → гроші); (III) інтелектуально-донорська модель (скорочений варіант моделі (II), з якого вилучена стадія виробництва)[10, с.126].

Як свідчить практичний досвід світових країн з різним рівнем і ефективністю економічного розвитку, найбільш ефективною є друга модель економічного відтворення. Проте в Україні сьогодні домінують перша і третя моделі: ресурсна без високотехнологічного виробництва (I) та інтелектуально-донорська (III). Згадані моделі у стратегічній перспективі мають порівняно низький рівень ефективності, оскільки вони призводять до